

Istoria „fotbalului asociație” – cel mai iubit sport din lume, de la o pedeapsă de „șase zile închisoare” la o pasiune unică

...„Am învățat totul despre viață dând cu *piciorul în minge*“, mărturisea Ronaldinho ce înseamnă pentru el *foot-ball*.

Dar „fotbal” înseamnă, practic, nu un sport, ci o mare familie de discipline sportive. Totuși, ceea ce face furori peste tot în lume, stimulând pasiuni individuale sau stârnind furtuni sociale de amploare (a existat chiar și un „război al fotbalului”), este ceea ce s-a jucat prima oară în Anglia.

Nu întâmplător FIFA, cea care organizează cea mai importantă competiție din fotbal – Cupa Mondială, înseamnă Federația Internațională de *Fotbal Asociație*! Sintagma este una englezească și presupune marcarea diferenței specifice față de toate celelalte versiuni existente, fiindcă, în fapt, o duzină de versiuni de „fotbal” sunt jucate în întreaga lume, între care „fotbal gaelic” în Irlanda (echipele având câte 15 jucători începând din secolul la XIX-lea, dar referințe la acest sport existând încă de la 1308), „gridiron” în SUA („fotbal american” – terenul de joc fiind împărțit după o grilă – „grid” – specifică), „Australian Rules” (un sport „de contact” jucat între două echipe de 18 jucători pe un teren oval, adesea un teren de cricket modificat) și câteva tipuri de „rugby” (în special „union” – cu 15 jucători într-o echipă sau șapte în varianta simplificată care se practică acum la Jocurile Olimpice, dar și „league” – cu 13 jucători; William Webb Ellis, un elev al Colegiului Rugby este considerat inventatorul acestei disidențe a fotbalului, după ce, în 1823, în timpul unui meci între școlari, a luat mingea în mână și a început să alerge cu ea pe teren...).

Fotbalul modern – *association football* – înseamnă, până la urmă, sportul care respectă Legile Jocului (*The Laws of the Game*) stabilite în 1863 într-o tavernă londoneză a francmasonilor, atunci când s-au unificat prima oară într-o formă coerentă regulile de joc.

Dincolo de complicata istorie a regulamentului de joc, nu se poate contesta faptul că, fie că oamenii îl iubesc pătimaș sau îl urăsc la fel de pătimaș, fotbalul „asociație” (cunoscut și sub numele prescurtat de „fotbal”, mai puțin în SUA, unde „fotbalul american” / „gridiron” este mult mai popular și se preferă termenul „soccer”, importat însă tot din Anglia) este versiunea care s-a impus pe plan internațional și care este considerată pe scară largă a fi cel mai fascinant sport din lume.

Simon Inglis a explorat modul în care în Anglia, „jocul frumos” s-a dezvoltat dintr-o tradiție medievală într-o instituție națională. Oricum, de-a lungul istoriei, majoritatea culturilor și civilizațiilor au prezentat jocuri cu mingea de un fel sau altul. Cu mai bine de 2 500 de ani în urmă, chinezii jucau „tsu chu”, sau „kickball”, în timp ce vechii greci și

romani preferau forme de jocuri cu mâna cunoscute sub numele de „episkyros“, „harpastum“ și „follis“. În Anglia, cea mai veche referire la jocurile cu minge organizate vine în jurul anului 1174 în *Descriptio Nobilissimi Civitatis Londoniae* a lui William Fitzstephen. Fitzstephen descrie cum, la Shrovetide (perioada de pregătire dinaintea Postului Mare): „[...] toți tinerii orașului ies la câmp pentru a lua parte la un joc de minge... Cetățeni în vârstă, părinți și cetățeni înstăriți vin călare pentru a-și urmări juniorii concurând și pentru a-și retrăi propria tinerețe indirect. Puteți vedea pasiunile lor interioare trezite în timp ce urmăresc acțiunea și sunt prinși de distracția pe care o au adolescenții fără griji“. Acest joc se juca doar o dată sau de două ori pe an în zilele festivalului. Este posibil să fi fost importat de normanzi, care l-au numit „la soule“. Nu putem fi siguri totuși dacă a implicat lovirea, precum și manipularea mingii. În mod similar, într-o gravură în lemn din 1612 care înfățișează „stăpânii de la țară la fotbal“, toți jucătorii par să folosească mâinile, ca în voleiul modern. Deci jocul a fost numit „foot-ball“, pur și simplu, pentru că jucătorii jucau pe jos, mai degrabă decât pentru că îl jucau exclusiv cu picioarele?

Mai degrabă manevrarea „cu mâna“ a balonului improvizat din diferite materiale decât lovirea cu piciorul are sens, deoarece, înainte de secolul al XIX-lea, majoritatea mingilor de uz obișnuit erau destul de dure. Ele constau dintr-o carcasă de piele umplută etanș cu lână, pene, paie, rumeguș sau chiar mușchi. În Cornwall, au fost preferate mingile mici și dure din lemn, așa cum se vede astăzi în jocurile anuale cu mingea jucate la St Columb și St Ives. Bilele de piele umflate provenind din vezici de animale erau, prin comparație, mai scumpe. Cu greu aveau să supraviețuiască greutateii și prăbușirii unei întâlniri tipice de Shrovetide, în care mulțimi mari de săteni sau orășeni se întreceau într-un joc cu mingea ore sau chiar zile în șir. Aproximativ o duzină dintre aceste jocuri anuale se joacă și astăzi folosind atât mâinile, cât și picioarele, cel mai faimos la Ashbourne în Derbyshire, unde porțile sunt situate la trei mile (aproximativ cinci kilometri) distanță și jucătorii se împart în echipe de „Up’ards“ și „Down’ards“, în funcție de pe ce parte a râului Henmore locuiesc. Alte jocuri care au supraviețuit astăzi sunt cele de la Atherstone în Warwickshire, Workington în Cumbria, Scottish Borders și Insulele Orkney, arată Simon Inglis în cartea sa din 1988 despre începuturile fotbalului (*League Football and the Men Who Made It*).

O mare parte din ceea ce se știe despre fotbalul timpuriu din Anglia derivă din interzicerea legilor. Într-adevăr, prima utilizare înregistrată a cuvântului „foot-ball“ în limba engleză datează din 1314, când primarul Londrei a interzis astfel de jocuri practicate în oraș, acuzându-le că provoacă „mare zarvă“ și „tumult“.

William Eves consemnează că o primă astfel de lege a fost promulgată în 1314 la Londra și în 1388 la nivel național. Pedepsa pentru încălcarea legii era de „șase zile de închisoare“. Fotbalul medieval a fost literalmente un joc cu minge complet diferit și foarte diferit de jocul pe care îl încurajăm astăzi. A fost, într-adevăr, un joc violent, iar decesele nu erau neobișnuite. Cu toate acestea, interdicțiile asupra sportului erau mai preocupate de securitatea națională decât de sănătate și siguranță. Prima interdicție este înregistrată în 1314,

când Edward al II-lea, în război cu Robert Bruce, a interzis fotbalul la Londra pentru a menține pacea cât timp se afla în Scoția. În 1388, a fost promulgat un statut național prin care „slujitorilor și muncitorilor” din întreaga țară li se spunea să nu mai joace fotbal și să practice tirul cu arcul, acesta din urmă fiind necesar pentru apărarea regatului. În 1410, pedeapsa pentru încălcarea acestei legi a fost confirmată drept șase zile de închisoare. Aplicarea a fost sporadică, mai ales până la sfârșitul evului mediu, iar Henric al VIII-lea însuși deținea o pereche de ghetă de fotbal, așa că știm că era încă populară în acest moment. Cu toate acestea, o represiune din 1562 a văzut 13 bărbați din satul Essex, Good Easter, amendați cu 12 pence fiecare pentru că au jucat fotbal (poate foarte gălăgios). Din fericire pentru ei, au evitat închisoarea. Legislația mai veche referitoare la jocurile „ilegale” a fost abrogată abia în 1845.

Peste 30 de ordine de interdicție vor fi emise în următorii 350 de ani, ceea ce sugerează că, pe lângă faptul că era foarte răspândit și extrem de popular, fotbalul reprezenta și o pacoste publică. În 1716, John Gay a descris un joc al mulțimii desfășurat la Covent Garden drept „furiile războiului din fotbal”. Răspunsul rațional la această opoziție, sosit la următoarele secole de evoluție și schimbare tehnologică în fotbal, a fost stabilirea unor reguli care să guverneze jocul. Acestea au inclus un număr stabilit de jucători, o lungime de meci prestabilită, un teren care se conforma anumitor dimensiuni și goluri și o minge de dimensiunea convenită. Această formă de fotbal mai organizată, cu reguli, a evoluat în tandem cu jocurile cu minge din ziua festivalului menționate mai sus. Știm că în 1581, băieții de la Merchant Taylors' School din Londra au fost, de fapt, încurajați să joace fotbal cu două echipe, un număr stabilit de jucători și chiar un arbitru. În East Anglia, o formă de joc cunoscută sub numele de „camp ball” (după verbul englezesc mediu *campen*, care înseamnă a lupta sau a lupta), a fost jucată suficient de des pentru ca terenurile desemnate să fie puse deoparte. Istoricul David Dymond a identificat 105 astfel de terenuri, marcate pe hărți fie ca „teren de camping”, fie ca „în apropiere de camping”, între secolele al XV-lea și al XIX-lea. În cartea sa, scrisă în anii 1660, naturalistul din Warwickshire Francis Willughby de la Middleton Hall a descris echipe egale care joacă „într-o stradă lungă sau într-o închidere care are o poartă la fiecare capăt”. Aceste porți erau cunoscute nu ca „goaluri”, ci ca „închisori” și au fost apărate de „unii dintre cei mai buni jucători”. Prima echipă care a lovit mingea prin închisoarea adversarilor a fost declarată câștigătoare. Nu era permis să lovi cu piciorul peste înălțimea mingii, pentru a evita ruperea tibiei. Willughby a remarcat, de asemenea, că, în mod curios, în trecut, „argint viu” (adică mercur) a fost introdus în vezici pentru a împiedica mingea „să stea nemișcată”.

În timpul secolului al XIX-lea, jocurile în care erau angrenate mulțimi de oameni au fost din ce în ce mai interzise în centrele orașelor și de pe drumurile publice de către magistrații locali printr-o serie de acte care dădeau dreptul polițiștilor să intervină brutal, asta începând din 1839. Pe de altă parte, drumurile îmbunătățite, comunicațiile și căile ferate ulterioare au permis acum echipelor din diferite comunități să joace împotriva unul pe

altul, cu condiția, desigur, că ar putea conveni asupra unui set de reguli. Prin urmare, regulile au fost elaborate, inițial la Edinburgh în 1833 (unde s-a format primul club de fotbal cunoscut din lume în 1824), urmat de Cambridge în 1848 și Sheffield în 1858. Toate acestea și alte mișcări regionale au contribuit la eventuala formulare a Asociației de Fotbal cu reguli întocmite la Londra de avocatul născut în Hull, Ebenezer Cobb Morley. Melvyn Bragg a descris acest scurt set de reguli ca fiind una dintre cele mai importante publicații din istoria lumii, deoarece le-au permis tuturor, pretutindeni în lume, să joace același joc.

Primul meci de fotbal înregistrat între jucătoare a avut loc sâmbătă, 7 mai 1881, între echipe care reprezintă Anglia și Scoția. Desfășurat la Easter Road din Edinburgh, Glasgow Herald a raportat că „o cantitate considerabilă de curiozitate a fost dovedită în acest eveniment și mai mult de o mie de persoane au fost martorii”. Jucătorii scoțieni au scos trei goluri pentru nimic al Angliei. The Herald a relatat și ținutele jucătorilor: tricouri colorate, ciorapi... și ghete cu toc! Departe de poliesterul care elimină umezeala purtat de profesioniștii din ziua de azi, care atrag, de asemenea, mulțimi mai mari: victoria finală a „Leoai-celor” (așa cum sunt cunoscute componentele naționalei feminine de fotbal la Euro 2022 a fost urmărită de aproximativ 23 de milioane de fani pe televizoarele de acasă.

În ceea ce privește marea popularitate a jocului în sine, răspândirea globală a fotbalului nu ar fi putut avea loc fără eforturile evanghelice ale antreprenorilor, profesorilor, inginerilor, soldaților și marinarilor britanici, care au dus sportul în Europa, America de Sud și toate colțurile imperiului. Situația este valabilă și pentru România. Arhitectul bucureștean Gheorghe Radu Stănculescu a descoperit într-un document din arhivele Marinei Militare Britanice că marinarii englezi jucau fotbal în zona Dunării în anul 1865. Acest amănunt reiese dintr-un document din arhivele Marinei Militare Britanice. Este vorba despre un raport al comandantului navei militare HMS *Cockatrice*, locotenentul de marină Gillson, adresat amiralului lord Paget, comandantul Flotei Mediteraneene din cadrul Royal Navy. În raportul datat la 26 ianuarie 1866, locotenentul Gillson a dezvăluit că a ordonat să fie „schimbat locul de ancorare obișnuit al vasului într-alt loc, unde acesta era de acum expus brizelor și lângă care se afla un câmp care servea drept un excelent teren de recreere pentru cricket, quoits /un joc în care se aruncau inele de fier pe un stâlp metalic/ și fotbal”. Un alt articol din presa vremii din anul 1888 a menționat că, la Arad, „un grup de tineri bătea mingea”. În 1890, medicul stomatolog Iuliu Weiner a adus la Arad – de la Londra, unde fusese la studii în Anglia – primul regulament al jocului scrise pe o hârtie, precum și prima minge de fotbal „adevărată” pe teritoriul României de azi.

Nici nu ar fi putut fi exportat atât de ușor fotbalul fără mingi produse în serie. Ca atare, marea descoperire a venit în anii 1850, când procesul de vulcanizare recent patentat a făcut posibilă fabricarea de „vezici” de cauciuc ieftine și fiabile. Astfel, mingiile de fotbal puteau fi lovite cu piciorul mai ușor și mai precis și chiar cu capul.

Ascensiunea „fotbalului asociație” la sfârșitul secolului al XIX-lea nu a fost un fenomen popular acceptat de toți. Ca și în alte sporturi, cum ar fi canotajul și atletismul, în curând

a apărut în Anglia o schismă între lumea fotbaliștilor amatori, dominată de școlari, și omologii lor profesioniști, din clasa muncitoare, cu sediul predominant în nord și în Midlands. Când Liga de Fotbal a fost înființată în 1888, componenții au criticat-o ca pe un „cerc care face bani“, departe de idealurile pure ale sportului adevărat. Jocul profesionist a fost însă clar, până la urmă, câștigătorul.

Fotbalul englezesc este încă recunoscut drept adevărata casă a „sportului rege“, deși cu o puternică disidență din partea scoțienilor, care susțin că au inventat jocul „cu pase“. Și există rezerve de înțeles din partea femeilor, căci englezoaicelor li s-a interzis să joace de către Asociația de Fotbal între 1921 și 1971. Dar fotbalul feminin este acum sportul cu cea mai rapidă dezvoltare în Anglia. În prezent, există 211 națiuni afiliate la FIFA (organul mondial de conducere al fotbalului), comparativ cu 193 de membri cu drepturi depline ai Națiunilor Unite.

Rolul Angliei în ceea ce privește rădăcinile și regulile fotbalului modern este mai mult decât evident. Termenii englezești precum „gol“, „penalty“, „henț“, „fault“, „corner“, „of-said“, „hat-trick“ sau „dribling“ sunt folosiți în mod obișnuit și în alte limbi. Și este încă în vigoare o cerință ca organismul care stabilește regulile la nivel mondial să ofere Angliei, Scoției, Țării Galilor și Irlandei de Nord aceeași putere de vot combinată ca și restul țărilor care fac parte din FIFA la un loc.

De ce sportul cu balonul rotund lovit cu picioarele este numit „foot-ball“? În funcție de sursa luată în considerare, acesta a fost, inițial, o poreclă creată de elevii de la Harrow School în anii 1880 pentru a distinge noul joc „de asociere“ de forma sa mai veche, cunoscută sub numele de „footer“. Este posibil ca „fotbalul“ să fi fost un termen inventat ca atare de către Charles Wreford-Brown, un fost elev la școala publică Charterhouse, pentru a-l deosebi de alți termeni folosiți. În ultimii 150 de ani, varianta englezească originară a fotbalului a obținut, fără îndoială, cea mai mare cotă de popularitate în lume. (www.english-heritage.org.uk)

Și pentru Tony Collins, toate formele moderne de fotbal au rădăcini în „fotbalul popular“ al societății engleze preindustriale. Cea mai veche referire la fotbal se găsește în acel decret din 1314 emis de lordul primar al Londrei, Nicholas de Farndone, în numele regelui Edward al II-lea. Scrisă inițial în franceză normandă, o traducere a decretului include justificarea explicită: „Pentru cât de mare este zgomotul în oraș produs de lovirea marilor mingi de fotbal pe spațiul public, activitate din care s-ar putea naște multe rele, pe care Dumnezeu le interzice, poruncim și interzicem în numele regelui, sub rigorile pedepsei cu închisoarea, ca un asemenea joc să mai fie practicat în viitor în oraș“. Cea mai veche referire cunoscută despre fotbal care a fost scrisă în limba engleză este o proclamație din 1409 emisă de regele Henric al IV-lea. Acesta a impus interzicerea perceperii de bani pentru „fotbal“. Era ceva specific Londrei în acea vreme, dar nu este clar dacă s-au cerut plăți de la jucători sau de la spectatori ori și una și alta. În anul următor, Henric al IV-lea a impus amenzi de 20 de șilingi anumitor primari și executori judecătorești care au permis ca

fotbalul și alte „delicte“ să aibă loc în orașele lor. Aceasta este cea mai veche dovadă documentară despre fotbalul jucat în întreaga Anglie.

De-a lungul secolelor, apar diverse alte mărturii edificatoare. Astfel, se menționează că fotbalul se juca la Universitatea Cambridge în 1710. O scrisoare a unui anume doctor Bentley către episcopul de Ely cu privire la statutul universității include o plângere referitoare la faptul că studenții se simt „perfect liberi pentru a se lipsi de Grația divină“ (absentând de la slujbele religioase), pentru a juca fotbal sau cricket și a nu fi pedepsiți pentru comportamentul lor, așa cum era prevăzut în statutul universitar.

Sunt cunoscute mai multe informații despre fotbalul popular așa cum era el practicat prin secolele al XVIII-lea și al XIX-lea. A fost în esență un joc pentru un număr mare de oameni, care se juca pe spații incredibil de mari, cu „porți“ care se aflau și la trei mile distanță, așa cum, bunăoară, se întâmpla la Ashbourne. La Whitehaven, limitele erau un zid din port și un zid din afara orașului. Iar meciurile disputate la Derby au implicat de fiecare dată aproximativ o mie de jucători! În toate cazurile, obiectul jocului a fost să conducă o minge de dimensiuni și forme diferite, adesea vezica unui porc, către o „poartă“. În general, mingea putea fi lovită cu piciorul, aruncată sau dusă în brațe, dar se crede că au existat locuri în care era permisă doar lovirea cu piciorul. Indiferent de regulile convenite în prealabil, nu există nicio îndoială că fotbalul popular a fost extrem de violent, chiar și atunci când era relativ bine organizat. O tactică obișnuită era lovirea cu piciorul a picioarelor altui jucător și această brutalitate era permisă chiar dacă mingea se afla la sute de metri distanță.

Fotbalul popular era în esență rural și meciurile tindeau să coincidă cu târgurile organizate la țară. Schimbarea a fost adusă de industrializare și de dezvoltarea orașelor pe măsură ce oamenii s-au îndepărtat de sate. Însăși ideea unui joc care să dureze câteva ore și desfășurat pe zone uriașe a fost contrară „disciplinei, ordinii și organizării necesare capitalismului urban“. În 1801, un studiu asupra sportului britanic realizat de Joseph Strutt a descris fotbalul ca fiind „foarte mult în vogă printre oamenii de rând din Anglia“. Deși Strutt a susținut că fotbalul popular era discreditat de opinia publică și era „destul de puțin practicat“, nu există nicio îndoială că multe jocuri au continuat să fie în vogă până în secolul al XIX-lea înainte ca actuala codificare modernă să intre în vigoare.

În anii 1800, răspândirea fotbalului a început să se intensifice. Imperiul Britanic însuși a fost principala forță motrice din spatele difuzării sale. Imperiul Britanic dorea să folosească fotbalul ca mijloc de a-și cultiva valorile, cum ar fi „ordinea, disciplina și rafinamentul“. A fost, de asemenea, o oportunitate de a forma bărbații, cu scopul ca ei să devină muncitori de nădejde și să se alăture armatei, fotbalul devenind foarte popular printre soldați și oficialii coloniali. Acest fapt a dus, în cele din urmă, la răspândirea fotbalului la nivel internațional, promovându-i-se idealurile în întreaga lume.

Nașterea fotbalului în Anglia a fost recreere pentru clasele superioare din țara-mamă. Răspândirea fără precedent a fotbalului în Anglia și în lume a început odată cu formarea

de cluburi de către elitele locale din țară. Un exemplu timpuriu al unor asemenea cluburi au fost Darwen și Turton din Lancashire.

Fotbalul a progresat la nivel internațional în principal prin sistemele de învățământ care i-au încurajat pe tineri să continue să joace acest sport și să-și creeze propriile cluburi după absolvire. Influența Imperiului Britanic asupra acestui sport în a doua parte a secolului al XIX-lea este motivul pentru care unele cluburi mari precum AC Milan, Genoa, Grasshoppers și Young Boys au decis asupra numelor englezești, deși se aflau în Italia și, respectiv, în Elveția.

Odată cu începutul secolului al XIX-lea, fotbalul a devenit din ce în ce mai important în școlile publice, deoarece se potrivea bine cu idealurile cultului „creștinismului muscular“. A fost, ca și cricketul, perceput ca un sport de „construire a caracterului“. Pionier în acest domeniu a fost Colegiul din Rugby, unde băieții au început să joace un soi de „football“ în jurul anului 1800, aproape sigur inspirat de partida anuală de Revelion jucată de oamenii din Rugby, Warwickshire, prin secolul al XVIII-lea. Școlile publice au căutat să-și fortifice astfel elevii, astfel încât aceștia să fie apti să conducă Imperiul Britanic. Politica respectivă a fost percepută ca un răspuns la credința larg răspândită că imperiile din trecut au decăzut deoarece clasa conducătoare a devenit din ce în ce mai „moale“. La Rugby, elevii au fost încurajați să adopte strategia care presupunea aplicarea de lovituri adversarilor ca mijloc de întărire a trupului și au redenumit practica „hacking“. A devenit o oarecare obsesie, împreună cu dușurile reci și obligativitatea participării la cursele de fond, în timp ce cricketul îi învăța să fie „domni“.

În anii 1820, alte școli publice au început să elaboreze propriile versiuni de fotbal, ale căror reguli au fost convenite verbal și transmise de-a lungul deceniilor următoare. Fiecare școală (de exemplu, Eton, Harrow și Winchester) a avut însă propriile variații. Albert Pell, un fost elev de la Rugby care a mers la Universitatea Cambridge în 1839, a început să organizeze meciuri de fotbal acolo, dar, din cauza diferențelor de regulament sportiv al școlii, a trebuit să se găsească un set de reguli de compromis. Până în 1843, se crede că la Eton exista un set de reguli care permiteau manevrarea mingii pentru a o controla, dar nu și alergarea cu ea în mână sau pasele efectuate cu mâna. Primele jocuri 11 la 11 cunoscute au avut loc la Eton, unde „jocul de dribling“ a fost popular. Versiunea scrisă a regulilor de fotbal din 1845 a permis ca mingea să fie transportată și pasată cu mâna. Regulile stabilite la Colegiul din Rugby sunt cele mai vechi despre care se știe cu siguranță că au fost puse oficial pe hârtie și au reprezentat un pas major înainte în evoluția Rugby League și Rugby Union.

Eton a început să folosească și arbitri, care la acea vreme erau numiți *umpires* (termen care a supraviețuit în fotbalul american). În 1847, la Harrow a fost creat un alt set de reguli de școală publică prin care, la fel ca Eton, s-a practicat „jocul driblingului“. Winchester avea însă o versiune a jocului. Regulile originale ale Universității Cambridge au fost stabilite în 1848 de către studenții săi, care încă erau confuzi privind atâtea reguli diferite care funcționau la alte instituții de învățământ prestigioase. Aceasta a fost prima încercare de

a codifica regulile fotbalului „asociație” (adică jocul de „dribling”), spre deosebire de „fotbalul” de la rugby. Din păcate, nicio copie a Regulilor Cambridge originale nu a supraviețuit. Diferența esențială dintre cele două coduri a fost întotdeauna că „fotbalul asociație” nu permitea unui jucător să alerge cu mingea în mâini sau să o dea cu mâna unui coleg, deși jucătorii aveau voie să atingă și să controleze mingea cu mâna.

Regulile Sheffield au fost adoptate apoi ca regulile oficiale ale „fotbalului asociație”. În iarna anilor 1855–1856, jucătorii de la Sheffield Cricket Club au organizat meciuri informale de fotbal cu scopul de a ajuta la păstrarea formei fizice. La 24 octombrie 1857, s-a constituit oficial Sheffield Football Club, care este acum recunoscut drept cel mai vechi club de fotbal din lume. La 21 octombrie 1858, la prima adunare generală anuală a clubului, clubul a elaborat Regulile Sheffield pentru a fi folosite în meciurile sale. „Hackingul” a fost interzis, dar „prinderea corectă cu mâna” a fost permisă, cu condiția ca jucătorul să nu țină prea mult mingea. Puțin mai târziu, în ianuarie 1860, regulile au fost actualizate prin eliminarea din regulament a posibilității folosirii mâinilor.

Pe 26 decembrie 1860, primul meci inter-cluburi din lume a avut loc atunci când Sheffield l-a învins pe nou-formatul Hallam Football Club pe Sandygate Road, terenul lui Hallam. În 1862, o primă echipă formată în Nottingham a fost Notts County, care a fost constituit oficial în decembrie 1864 și încă își dispută cu Sheffield titlul de cel mai vechi club de fotbal din lume.

În octombrie 1863, a fost publicată o revizuire a Regulilor Cambridge. Aceasta a avut loc cu puțin timp înainte de o întâlnire, a 12 cluburi și școli are a avut loc luni, 26 octombrie la Freemasons’ Tavern de pe Great Queen Street din Londra. 11 dintre participanți au fost de acord să formeze Asociația de Fotbal (FA). Alergarea cu mingea în mână a fost, de asemenea, interzisă, dar jucătorii puteau totuși să efectueze „prinderea corectă” pentru a obține o lovitură liberă.

În 1874, Charles W. Alcock a inventat termenul de „joc combinativ” pentru un stil de joc bazat pe lucrul în echipă și cooperare, realizat în mare parte prin pasarea balonului către coechipieri în loc să se dribbleze la nesfârșit. Primii exponenți remarcați ai stilului au fost Royal Engineers A.F.C (fondat în 1863) și Queen’s Park FC (fondat în 1867). La 20 iulie 1871, în birourile ziarului The Sportsman, secretarul FA Charles Alcock a reiterat comitetului federației că „este de dorit ca o Cupă să fie înființată de către Asociație și la care să fie invitate să concureze toate cluburile aparținând Asociației”.

Fotbalul internațional a debutat în 1872, când echipa națională a Angliei a călătorit la Glasgow pentru a juca cu echipa națională a Scoției în primul meci inter-țări oficial. S-a jucat pe 30 noiembrie 1872 la Hamilton Crescent, terenul Clubului de Cricket de Vest din Scoția din cartierul Partick din Glasgow. Meciul s-a încheiat la egalitate 0-0 și a fost urmărit de 4 000 de spectatori.

Deși cluburile engleze au început să angajeze jucători profesioniști, Asociația Scoțiană de Fotbal a continuat să interzică practica. În consecință, mulți jucători scoțieni au migrat

spre sud, în Anglia, acolo unde puteau câștiga sume de bani considerabile. La început, FA a instituit restricții rezidențiale pentru a preveni acest lucru, dar acestea au fost abandonate până în 1889. Preston North End, prima echipă engleză care a câștigat „dubla” reprezentată de Campionat și Cupă, a făcut acest lucru, atunci când majoritatea echipei a fost formată din jucători scoțieni. În primul sezon, au rămas neînvinși atât în ligă, cât și în FA Cup, ceea ce i-a făcut să fie cunoscuți drept „Invincibili”. Bogatul proprietar de exploatare miniere Samuel Tyzack, care, alături de constructorul de nave Robert Turnbull, a finanțat „echipa tuturor talentelor” profesionistă, s-a prefăcut adesea a fi preot în timp ce căuta jucători în Scoția, deoarece politica de recrutare a lui Sunderland în Scoția a înfuriat mulți fani locali. De fapt, echipa Sunderland participantă la „Campionatul Mondial” din 1895 a fost alcătuită din jucători în întregime scoțieni.

Roker Park din Sunderland a fost înființată în 1898 și supervizată de întemeietorul ei, arhitectul scoțian Archibald Leitch, renumit pentru proiectarea stadioanelor de fotbal din Marea Britanie și Irlanda. Născut la Glasgow, pe 27 aprilie 1865, sarcina inițială a lui Leitch a fost proiectarea fabricilor de ceai în Deltota din fostul Regat Kandyan al Ceylonului, precum și a fabricilor din orașul său natal și a celor din în Lanarkshire, singura dintre acestea care a supraviețuit fiind Sentinel Works pe strada Jessie, Polmadie, la sud de centrul orașului Glasgow. În 1896 a devenit membru al Institutului Inginerilor și Constructorilor de Nave din Scoția, iar mai târziu al Institutului Inginerilor Mecanici. S-a specializat în proiectarea stadioanelor atunci când a fost însărcinat să construiască Ibrox Park, noua casă a eroilor săi din copilărie, Glasgow Rangers, în 1899.

Stadioanele lui Leitch au fost considerate, inițial, mai degrabă funcționale decât elegante din punct de vedere estetic și au fost în mod clar influențate de lucrările sale timpurii în domeniul clădirilor industriale. De obicei, tribunele sale aveau două niveluri, cu balustrade de oțel încrucișate în partea din față a nivelului superior și erau acoperite de o serie de acoperișuri înclinate, construite astfel încât marginile lor să fie orientate spre terenul de joc; deschiderea centrală a acoperișului era net mai mare și includea un fronton distinctiv. Primul său proiect în Anglia a fost proiectarea și construirea stadionului de pe John Street la Bramall Lane, care a oferit 3 000 de locuri pe bănci și alte 6 000 în picioare. Reputația lui Leitch ca arhitect a fost afectată ca urmare a dezastrului survenit pe Ibrox Park în 1902, atunci când 25 de persoane și-au pierdut viața când un banc de terasamente s-a prăbușit din cauza folosirii de lemn de pin mai puțin rezistent. Leitch, prezent la dezastru, i-a convins pe cei de la Rangers să-l angajeze să construiască tribuna care să o înlocuiască pe cea veche. Leitch a brevetat o nouă formă de consolidare a teraselor pentru reconstrucția stadionului Ibrox Park.

În următoarele patru decenii, el a devenit cel mai important arhitect specializat în proiectarea stadioanelor de fotbal din Marea Britanii. În total, a fost însărcinat să proiecteze parțial sau integral peste 20 de arene din Marea Britanie și Irlanda între 1899 și 1939, inclusiv: Anfield, din Liverpool; stadionul Arsenal, din Highbury, Londra; Celtic Park, din

Glasgow; Old Trafford, din Manchester; Stamford Bridge, din Londra; Twickenham, tot din Londra; Villa Park, din Birmingham; West Ham, din Londra; White Hart Lane, din Tottenham, Londra. Multe dintre lucrările sale au fost demolate peste decenii pentru reamenajare, mai ales ca urmare a Raportului Taylor privind siguranța spectatorilor și a necesității folosirii de stadioane cu toate locurile pe scaune, cele în picioare fiind complet eliminate. De exemplu, stadionul Trinity Road din Villa Park, considerat capodopera lui Leitch, a fost demolat în 2000. Tribuna principală și pavilionul de la Craven Cottage, fațada tribunei principale de pe Ibrox (deși stadionul în sine a fost remodelat) și tribunele din sectorul Gwladys din Goodison Park, stadionul de casă al echipei Everton din Liverpool, sunt singurele structuri ale lui Leitch care mai supraviețuiesc azi; sunt acum clădiri protejate, așa cum a fost și corpul principal proiectat de Leitch la stadionul din Tynecastle Park al echipei scoțiene Heart of Midlothian's, din Edinburgh; cu toate acestea, în 2016 s-a acordat permisiunea ca totuși respectiva structură să fie demolată și înlocuită.

..., „Fotbalul asociație“, sportul inventat de englezi și răspândit în întreaga lume, fiind cunoscut sub numele de *fotbal* sau *soccer*, este un sport de echipă jucat între două echipe a câte 11 jucători fiecare (cinci înlocuiri fiind permise mai nou), care își folosesc în principal picioarele pentru a propulsa o minge în jurul unui teren dreptunghiular. Obiectivul jocului este de a marca mai multe goluri decât echipa adversă prin mutarea mingii dincolo de linia porții într-o poartă dreptunghiulară. În mod tradițional, jocul presupune două reprize de câte 45 de minute, pentru o durată totală a meciului de 90 de minute. Prelungiri se joacă, sub forma a două reprize de câte 15 minute, se joacă atunci când în fazele eliminatorii sau în finalele competițiilor scorul este egal după 90 de minute. Dacă egalitatea se menține, se trece apoi la executarea loviturilor de la 11 metri, această departajare fiind folosită și la finala Cupei mondiale din 2022, desfășurată în Qatar între Argentina și Franța.

Cu aproximativ 250 de milioane de jucători activi în peste 200 de țări și teritorii, fotbalul este cel mai popular sport din lume. Se joacă în conformitate cu Legile Jocului, un set de reguli care este în vigoare din 1863 și menținut de IFAB din 1886, foarte puține modificări – între care acordarea de cartonașe galbene și roșii – survenind în timp. Se folosește un balon care are 68-70 cm în circumferință. Cele două echipe se întrec pentru a introduce mingea în poarta celeilalte echipe (între stâlpi, sub bară și complet peste linia porții), marcând astfel un gol. Când mingea este în joc, jucătorii își folosesc în principal picioarele, dar pot folosi orice altă parte a corpului, cu excepția mâinilor sau a brațelor, pentru a controla, lovi sau trece mingea. Numai portarii își pot folosi mâinile și brațele și numai când se află în suprafața de pedeapsă (propriul careu). Echipa care a marcat mai multe goluri la sfârșitul jocului este câștigătoare. Există situații în care un gol poate fi interzis, cum ar fi un ofsaid sau un fault survenit în faza de atac.

Pe plan internațional, fotbalul este guvernat de FIFA. Sub FIFA, există șase confederații continentale: AFC (Asia), CAF (Africa), CONCACAF (America de Nord și Centrală), CONMEBOL (America de Sud), OFC (Oceania) și UEFA (Europa). Dintre aceste

confederații, CONMEBOL este cea mai veche, fiind fondată în 1916. Asociațiile naționale sunt responsabile de gestionarea jocului în propriile țări atât la nivel profesionist, cât și la nivel de amatori, și coordonarea competițiilor în conformitate cu Legile Jocului. Cele mai importante și prestigioase competiții internaționale sunt Cupa Mondială FIFA și Cupa Mondială pentru Femei FIFA. Cupa Mondială masculină este cel mai vizionat eveniment sportiv din lume, depășind Jocurile Olimpice. Cele mai prestigioase două competiții din fotbalul european de cluburi sunt UEFA Champions League și UEFA Women's Champions League, care atrag o audiență largă de televiziune în întreaga lume. Din 2009, finala turneului masculin este cel mai urmărit eveniment sportiv anual din lume.